Metrics ID	Metrics Deviation
2.4.5	Adequate skills are developed in students for effective use of ICT for teaching learning process in respect of

Sample evidence showing the tasks carried out for each of the selected response•Documentary evidence in support of each response selected

PRINCIPAL
Jijamata Education Society's
College of Education (B.Ed.)
Nandurbar (Dist.-Nandurbar)

NAAC
Co-ordinator
J.E.S.'s College of Education
Nandurbar (MH)

IQAC
Co-ordinator
J.E.S.'s College of Education
Nandurbar (MH)

जिजामाता शिक्षण संस्थेचे,

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय

नंदुरबार. ता.जि.नंदुरबार

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय नंदुरबार

प्रात्यक्षिक कार्य वही

शैक्षणिक वर्ष २०२२ -२०२३

छात्र अध्यापकाचे नांव : सोनवणे विजय प्रकाश

हजेरी क्रमांक : 04

पेपर क्रमांक : PE-3

प्रात्यक्षिकाचे नांव : भारतीय शिक्षणतज्ञ

PRINCIPAL
Jijamata Education Society's
College of Education (B.Ed.)
Nandurbar (Dist.-Nandurbar)

PE 3

IQAC
Co-ordinator
J.E.S.'s College of Education
Nandurbar (MH)

IQAC
Co-ordinator
J.E.S.'s College of Education
Nandurbar (MH)

जिजामाता शिक्षण संस्थेचे,

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय नंदुरबार.

प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की,

श्री/कु/सौ. सोनवणे विजय प्रकाश [F.Y.B.ed]

याने / हिने शैक्षणिक वर्ष २०२२ - २०२३ मध्ये

भारतीय शिक्षणतज्ज्ञांच्या दृष्टिकोनातून अभ्यासक्रम / ध्येयानुसार अहवाल तयार करणे

हे प्रात्यक्षिक कार्य यशस्वीरीत्या पूर्ण केलेले आहे.

करिता प्रमाणपत्र देण्यात येत आहे.

सही	सही	सही
मार्गदर्शक	विभाग प्रमुख	प्राचार्य

PRINCIPAL
Jijamata Education Society's
College of Education (B.Ed.)
Nandurbar (Dist. Nandurbar)

IQAC
Co-ordinator
J.E.S.'s College of Education
Nandurbar (MH)

NAAC
Co-ordinator
J.E.S.'s College of Education
Nandurbar (MH)

* प्रात्याक्षिक *

भारतातील शिक्षण तज्ञाचा दृष्टीकोनातुन अभ्यास क्रम व त्यांची ध्येय विषयी अहवाल लेखण करणे.

१) शिक्षण तज्ञांचा परिचय :-

२) शिक्षण विषयक विचार :-

३) शैक्षणिक कार्य :-

४) अभ्यासक्रम विषयक विचार :-

५) स्त्री शिक्षण विषयी विचार :-

६) सद्यस्थिती व त्यांनी सांगीतलेल्या अभ्यास क्रमांची गरज :-

७) छात्राध्यापकांचे अभ्यासक्रम विषयीचे मुल्यमापन

८) शिक्षणतज्ञाचे मुल्यमापन :-

९) निष्कर्ष :-

* वैयक्तिक माहिती *

मोठा कापण

* जगन्नाथ शंकरशेठ * (मुंबईचे शिल्पकार)

टोपन नाव - नानाशंकर शेठ.

जन्मसाः - १० फेब्रुवारी १८०३

जात :- दैवज्ञ ब्राह्मण (सोनार) होते.

मुंबई शहराचे :- शैक्षणीक, राजकीय, जीवनात त्यांनी मोठाचे कार्य केले.

अनेक पदे भुषवली १) मुंबई प्रांताच्या बोर्ड ऑफ एज्युकेशनचे ते इ.स. १८५०-५६ या काळात सदस्य होते.

२) मुंबई विद्यापीठाचे ते फेलो होते.

३) जी.आर.पी. रेल्वेच्या संचालक मंडळावर ते सदस्य होते.

मुलगा :- विनायक.

मृत्यु :- ३१ जुलै १८६५ रोजी मृत्य पावले.

* शिक्षण तज्ञांचा परिचय * जीवनपट

१० फेब्रुवारी १८०३ हा जगन्नाथ शंकरशेठ यांचा जन्म दिवस ते दैवज्ञ ब्राम्हण (सोनार) होते ठाणे जिल्ह्यातील मुरबाड हे त्यांचे मुळगाव मुरकुटे त्यांचे उपनाम होते. त्यांचे वडील शंकरशेठ यांनी मुंबईत जवाहिऱ्याच्या व्यवसायात मोठी संपत्ती मिळवली होती. त्यांचे वडील ईस्ट इंडिया कंपनी व इंग्रजांचेही सावकार होते. इ.स. १८०० मध्ये त्यांची संपत्ती १८ लाखापेक्षा जास्त होती. त्याची आई लहानपणीच वारली त्यांचा सांभाळ त्यांच्या वडीलांनी केला; पण ते १८ वर्षांचे असतांनाच वडीलही मृत्यु पावले. त्यामुळे अशादी लहान वयातच वडिलोपार्जित व्यवसायाची जबाबदारी त्यांच्यावर पडली त्यांनी आपला व्यवसाय अत्यंत चिकाटीने पार पाडला होता. प्रचंडसंपत्ती असुनही त्यांनी चैनीत न राहता आपल्याकडील संपत्ती जनतेच्या हितासाठी खर्च केली. मुंबई शहराच्या शैक्षणिक, राजकीय व सामाजिक जीवनात त्यांनी मोलाचे कार्य केले.

* त्यांनी अनेक पदे भुषवली *

१) मुंबई प्रांताच्या बोर्ड ऑफ एज्युकेशनचे ते इ.स. १८५०-५६ या काळात सदस्य होते.

२) मुंबई विद्यापिठाचे ते फेलो होते.

३) ब्रिटीशांनी त्यांना Justice fo the Peace' (J.P.) हा किताब दिला होता. J.P. चा अर्थ जनतेला न्याय मिळावा म्हणुन राजाने नेमलेला प्रतिनिधी. या पदाचा उपयोग करुण जनतेची गाऱ्हाणी सोडविण्याचा त्यांनी प्रयत्न केला.

४) म्युनिसिपल कमिशनवर त्यांनी सदस्य म्हणुन काम केले.

५) जी. आर. पी. रेल्वेच्या संचालक मंडळावर ते सदस्य होते.

* शैक्षणिक कार्य *

१) बॉम्बे नेटिव्ह एज्युकेशन सोसायटीची स्थापना:
इ.स. १८१९ पासुन १८२७ पर्यन्त एल्फिन्स्टन ते मुंबई प्रांताचे गव्हर्नर होते. लोकांच्या जीवनात कमीत कमी हस्तक्षेप करण्याचे त्यांचे धोरण होते ते विद्या व कलेचे भोक्ता होते. तेथील समाजाला फक्त उत्कृष्ठ प्रशासन देऊन चालणार नाही तर उत्तम प्रतीचे शिक्षण देऊन त्यांच्या व्यक्तीत्वाची वाढ केली पाहीजे या निर्णयास ते आले होते. पेशवाईचे नाश झाल्यामुळे ब्रिटीशांवर रुष्ट झालेल्या ब्राम्हणांना खुश करण्यासाठी त्यांनी इ.स. १८२१ मध्ये पुण्यात एक संस्कृत कॉलेज काढले होते.

२) एल्फिन्स्टन हायस्कुल व एल्फिन्स्टन कॉलेजची स्थापना:- मुंबई प्रांताचे पहिले गव्हर्नर एल्फिन्स्टन यांनी शिक्षणक्षेत्रात केलेल्या कार्याचे त्यांच्या निवृत्तीनंतर स्मारक व्हावे अशी नाना शंकरशेठ यांची इच्छा होती. त्यासाठी त्यांनी एक निधी. (३ लक्ष रु) जमविला होता. त्या निधीचे ते स्वत: विश्वस्त होते. याच निधीतुन त्यांनी एल्फिन्स्टन हायस्कुल (इ.स. १८२४) तसेच मुंबई शहरातच एल्फिन्स्टन महाविद्यालय (इ.स. १८३४) पण काढले.

३) ग्रँट मेडिकल कॉलेजची स्थापना:-
सर रॉबर्ट ग्रँट (गव्हर्नर) यांच्या मृत्युनंतर सभा भरली तेव्हा. त्यांच्या स्मृतीप्रीत्यर्थ ग्रँट मेडिकल कॉलेज काढण्याची कल्पना त्यांनी मांडली व ती इ.स. १८४५ मध्य पुर्ण केली.. प्रारंभी विद्यार्थी मिळत नसत तेव्हा अनेक सवलती देऊन हे कॉलेज त्यांनी जोपासले इ.स. १८६१ मध्य त्यांनी ग्रँट मेडीकल कॉलेजातील वैद्यकीय शिक्षण मराठी माध्यमातुन शिकवायची व्यवस्था केली.

४) जे.जे. स्कुल ऑफ आर्टची स्थापना:- कलाविषयक शिक्षण परकीयांप्रमाणे भारतीयांना मिळावे यासाठी हि संस्था स्थापण करण्यात त्यांचा पुढाकार होता.

राजकीय कार्य :-

इ.स. १८१८ मध्ये पेशवाईचा अस्त होऊन ब्रिटीश राजवट सुरु झाली. मुंबई इलाख्याचे प्रारंभी सर्वच गव्हर्नर उदारमतवादी होते. ते लोकहिताला प्राधान्य देत असत. नाना शंकरशेठसारखी पहिल्या पीढीतील सार्वजनीक कार्य करणारी मंडळी जनहितासाठी विविध संस्था-संघटना काढत असत. काही संघटना राजकीयही असत. अशीच एक राजकीय संस्था म्हणजे Bombay Association होय. ही संस्था २६ ऑगस्ट १८५२ रोजी मुंबई शहरात सर्व धर्मांचे जातीचे व भाषांच्या प्रतिष्ठित देशी नागरिकांच्या उपस्थितीत स्थापन झाली. त्या सभेच्या बैठकीचे अध्यक्ष नाना शंकरशेठ हेच होते. 'मुंबई इलाख्याच्या सरकारच्या अमलाखाली जे एतद्देशीय राहतात त्यांच्या गरजांची चौकशी करून या देशाची सुधारणा करण्यास व येथील लोकांची कल्याणवृद्धी करण्यास कोणते उपाय आवश्यक आहेत ते सरकारला नेहमी कळवणे हा या सभेचा मुख्य उद्देश होता.

मुंबई इलाख्याच्या कायदे मंडळाचे पहिले सदस्य होण्याचा मान नाना शंकरशेठ यांनाच मिळाला.

नाना शंकरशेठ हे खऱ्या अर्थाने जनतेचे सेवक होते. सर्वांगीण सुधारणांचे ते प्रवर्तक होते. आचार्य जावडेकर यांच्या मते 'लोकांच्या वतीने सरकारशी बोलणारे व मध्यस्थी करणारे मुंबईतील पहिले पुढारी म्हणजे नाना शंकरशेठ.

इतर कार्य :-

१) मुंबई शहरातील वाढत्या लोकसंख्येला पाणी मिळावे म्हणुन विहिरी तलावाची योजना त्यांनी आखली.

२) भायखळा येथील राणीचा बाग व ऐतिहासिक वस्तुसंग्रहालय त्यांनी सुरु केले.

३) मुंबईत नाटकाचे थिएटर हवे म्हणुन त्यांनीच प्रयत्न केले. विष्णुदास भाव्यांची नाटके नानांनी स्वतःच्या वाड्यात जागा देऊन उभारलेल्या थिएटरात केली.

४) ब्रिटीश राजवटीतील वर्णभेद नाहीसा व्हावा. पाहिजे असा विचार त्यांनी पुन्हा मांडला

५) स्मॉल कॉज कोर्टातील खटले चालविण्याचा अधिकार हा फक्त बॅरिस्टर ही पदवी संपादन करणाऱ्या लोकांनाच होता. नानांनी आपले वजन खर्च करुन या कोर्टात खटले चालविण्यास वकीलांनाही परवानगी मिळवुन दिली.

६) इ.स. १८३७ मध्ये भिवंडी येथे हिंदु- मुस्लिम दंगल झाली. प्रकरण कोर्टात गेले. कोर्टात हिंदुच्या विरोधात निकाल लागला. याप्रकरणी नाना शंकरशेठ यांनी लक्ष घातले त्यांनी गव्हर्नरची भेट घेऊन या खटल्याची फेरतपासणी केली व दंगेखोरांना कडक शिक्षा देऊन हिन्दुना न्याय मिळवुन दिला.

Kavayitri Bahinabai ChaudhariNorth Maharashtra University, Jalgaon .
Syllabus for B.Ed. Two years Annul Pattern (CBCS)
as per NCTE regulation 2014
First Year wef. 2019-20

PE2: Education in Contemporary India and Gender, School, Society.
(समकालीन भारतातील शिक्षण आणि लिंगभाव, विद्यालय, समाज)

JES's.
Jijamata College of Education, Nandurbar. Dist- Nandurbar.

Lecture-1 by S.D.Bhadane.

Objectives :

1.To enable student-teacher to understand the Diversity in Society and the implications for Education.

2. To enable student-teacher to understand the Inequality in Society and the implications for Education.

3. To enable student-teacher to understand the Marginalization in Society and the implications for Education.

4. To enable student-teacher to understand Policy frameworks for Public Education in India .

5. To enable student-teacher to engage with studies on Indian society and education.

6. understand the gradual paradigm shift from women's studies to gender studies and some important landmarks in connection with gender and education in the historical and contemporary period

7. learn about gender issues in school, curriculum, textual materials across disciplines, pedagogical processes and its intersection with class, caste, religion and region.

8. Understand how gender, power and sexuality relate to education in terms of access, curriculum and pedagogy.

Unit-1 Education and National Development
(शिक्षण आणि राष्ट्रीय विकास)

A. Concept and causes of social diversity-
(सामाजिक विविधतेची संकल्पना व कारणे)

B. Levels of diversity- individual, religions, languages, regions, castes and tribes.-
(विविधतेच्या स्तर- व्यक्तिगत, धार्मिक, भाषिक, जाती व जमाती)

C. Challenges for universal education.-
(सार्वत्रिक शिक्षणातील आव्हाने)

D. Impact of Social diversity on national development.-
(सामाजिक विविधतेचा राष्ट्रीय विकासावरती होणारा परिणाम)

Thoughts on Diversity :

Our ability to reach unity in diversity will be the beauty and the test of our civilization.
[विविधतेत ऐक्य गाठण्याची क्षमता हि आपल्या सभ्यतेचे सोंदर्य आणि परिक्षा असेण]

(After Independence 1947) ~ **Mahatma Gandhi**

A lot of different flowers make a bouquet.

~ **Islamic Proverb**

When everyone is included, everyone wins.

(American political activist) ~ **Jesse Jackson**

The greater the diversity, the greater the perfection.

(Cultural Historian, Scholar of the worlds religions, especially Asian tradition,

~**Thomas Berry, 1914-2009.**

A. Concept and causes of social diversity :
(सामाजिक विविधतेची संकल्पना व कारणे)

Concept of Social Diversity :

आपण ज्या समाजात राहतो त्या समाजातील **धार्मिक, सांस्कृतिक, आर्थिक, भाषिक जातीय** इत्यादी अशा विविध सामाजिक फरकांवर आधारित भिन्नतेस सामाजिक विविधता असे म्हणतात.

Social - Etymology- The word "Social" derives from the Latin word socii ("allies")
(सामाजिक) "Social means relating to society or to the way society is organized."

Diversity- "The condition of having or being composed of differing elements"
(विविधता)

Social Diversity (सामाजिक विविधता) - If the people of a particular society belong to **different religions, cultural backgrounds, social status, economic status, linguistic environment** etc., this phenomena is called social diversity.

Social diversity is a feature of a society which is determined by caste, class, religion, occupational pattern in a given territory. In short, **"India is a museum of cults and customs, creeds and cultures, faiths and tongues, racial types and social systems".**

Causes of Social Diversity :
(सामाजिक विविधतेची कारणे)

१. जन्म- (Birth)
२. जाती- (Caste)
३. सामाजिक आर्थिक दर्जा- (Social Economical Status)
४. व्यवसाय- (Occupation)
५. वैयक्तिक क्षमता/ विशेष क्षमता-
६. श्रद्धा व मूल्ये- (Beliefs and value)
७. वर्णभेद- (Apartheid)
८. प्रादेक्षिकता- (Geography)
९. वांशिकता- (Ethnicity)
१०. धर्म- (Religion)
११. संस्कृती- (Culture)
१२. लिंगभेद- (Gender)

Levels of Diversity :
(विविधतेचे स्तर)

१. Individual Diversity- (व्यक्तिगत विविधता)
२. Religious Diversity- (धार्मिक विविधता)
३. Racial Diversity- (वांशिक विविधता)
४. Linguistic Diversity- (भाषिक विविधता)
५. Cultural Diversity- (सांस्कृतिक विविधता)
६. Caste Diversity- (जाती विविधता)
७. Geographical Diversity- (प्रादेशिक विविधता)
८. Category Diversity- (वर्ग विविधता)
९. Tribes Diversity- (जाती-जमाती/आदिवासी)

Challenges in Universal Education-
(सार्वत्रिक शिक्षणातील आव्हाने)

शिक्षणाचे सार्वत्रीकरण म्हणजे काय?

यूनेस्कोने [UNESCO] आपल्या घटनेत लिंग, जात, धर्म, आर्थिक-सामाजिक स्तर असा कोणताही भेद न करता सर्वांना समान शिक्षण मिळायला हवे, असे नमूद केले आहे. शिक्षण हा मूलभूत हक्क असल्याने जागतिक पातळीवर त्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

Challenges in Universal Education-

1. Lack of Educational Atmosphere- (पोषक वातावरणाचा अभाव)
2. School Building- (शालेय इमारत/ भौतिक सुविधा)
3. Insufficient Teaching Aids- (अपूर्ण शैक्षणिक साहित्य)
4. Untrained teacher- (अप्रशिक्षित शिक्षक)
5. Lack of Teacher- (शिक्षकांची कमतरता)
6. Poverty- (दारिद्र)
7. Parents Apathy- (पालकांची अनास्था)
8. Dialect- (स्वतंत्र बोलीभाषा)
9. Habitation of Traible- (आदिवासी समाजाचे वास्तव्य)
10. Lack of Life Skill Education- (जीवनोपयोगी शिक्षणाचा अभाव)
11. Lack of Hostel- (वसतीगृहांचा अभाव)
12. Teachers Residence- (शिक्षकांचे निवासस्थान)
13. Extra Work for Teachers- (शिक्षकांना असलेली अवांतर कामे)
14. Patriarchic Family System- (पितृसत्ताक कुटुंब पद्धती)
15. Increasing Diversity in Classroom- (वर्गखोलीतील वाढती विविधता)
16. Difficulties to maintain Database of Diverse learner- (विभिन्न विद्‍यार्थ्यांची माहिती ठेवण्याचे कठीण कार्य)

Impact of Social diversity on national development- (राष्ट्रीय विकासावर सामाजिक विविधतेचा होणारा परिणाम)

According to the World Development Report of 1992, An impact of social diversity on national development as the follow;

1. Unity in Diversity- (विविधतेतील एकता)
2. Obstacles to National Development due to Anti-social tendencies- (असामाजिक प्रवृत्तीमुळे राष्ट्रीय विकासात अडथळे)
3. Lack of Social Participation- (सामाजिक सहभागाचा अभाव)
4. Lack of Disintegration- (विघटनवादाचा अभाव)
5. Philosophy of Indian culture- (भारतीय संस्कृतीचे तत्वज्ञान)
6. Obstacles in National Development due to Diversity in class structure- (वर्गरचनेतील विविधतेमुळे राष्ट्रीय विकासात अडसर)
7. Abuse of Individual freedom- (व्यक्तीस्वतंत्राचा दुरुपयोग)
8. Constitutional Provisions - (साविधानात्मक तरतुदींचा परिणाम)
9. Educational Impact- (शिक्षणाचा राष्ट्रीय आर्थिक विकासावर परिणाम)

"The sovereignty of scriptures of all religions must come to an end if we want to have a united integrated modern India."

Dr. B.R Ambedkar

Thank You !

Lecture end by S.D.Bhadane.

* ख्रिश्चन धर्माचा स्वीकार कोणी केला. *

ख्रिश्चन धर्मातील समता, मानवतावाद, एकेश्वरवा या तत्वांचा मोठा प्रभाव भारतीय विचारवंतांवर पडला होता. १९ व्या शतकाच्या प्रारंभी मुंबई प्रांतात ज्या ख्यातनाम व्यक्तींनी ख्रिश्चन धर्माचा स्वीकार केला. होता त्या व्यक्ती होत्या.

१) विष्णु भास्कर करमरकर.
२) रामकृष्ण विनायक मोडक.
३) नारायन शेषाद्री.
४) बाबा पदमनजी.
५) पंडिता रमाबाई.
६) नीळकंठशास्त्री गोऱ्हे.
७) काविवर्य नारायण वामन टिळक.
८) गोविंदराव काणे.
९) बाळा गोपाळ जोशी.

संयमी व नम्रपद्धती ख्रिश्चन मिशनऱ्यानी धर्म प्रसारार्थ वापरल्याने त्यांचे नाव मुंबईत बरेच परिचित झाले होते. ख्रिश्चन धर्मोपदेशकांचा मतप्रचार व कार्यपद्धती यांकडे अनेक उच्चवर्णीय नवशिक्षित तरुण ओढले गेले.

tehup

जिजामाता शिक्षण संस्थेचे,

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय

नंदुरबार. ता.जि.नंदुरबार

प्रात्यक्षिक कार्य वही

शैक्षणिक वर्ष २०२ -२०२

छात्र अध्यापकाचे नांव : सोनवणे विजय प्रकाश

हजेरी क्रमांक : 04

पेपर क्रमांक : PE-2

प्रात्यक्षिकाचे नांव : ख्रिस्ती मिशनरीज

PE 2

completed.

Telemdr

* ख्रिश्चन मिशनऱ्यांचे शैक्षणिक क्षेत्रांतील कार्य :-

शैक्षणिक कार्य :- १) ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी मुंबईत मुलींसाठी शाळा काढल्या इ.स.१८२० पर्यन्त अमेरिकन मिशनऱ्यांच्या शाळांची संख्या २१ होती. इ.स. १८२४ त्यांनी मुंबईत मुलीसाठी स्वतंत्र शाळा काढली. अवघ्या २ वर्षात मुलींच्या ९ शाळा त्यांनी काढल्या तेथे २०० मुली शिकत होत्या.
इ.स. १८32 मध्ये मुलींच्या १२ शाळा मुंबईत चालत होत्या व तेथे ३०० मुली शिकत होत्या.
इ.स. १८३६ मध्ये बोर्डिंग स्कूलची कल्पना या मंडळीनी अमलात आणली. मुंबईत शाळा सुरु करण्याबाबत डॉ. विल्सन यांनी विशेष पुढाकार घेतला होता. मुंबई बाहेरही काही ठीकाणी मिशनऱ्यांनी शाळा सुरु केल्या इ.स. १८33 मध्ये पुणे शहरात ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी दोन-तीन शाळा काढल्या होत्या. महाराष्ट्रात मुंबई व पुणे येथे. अमेरिकन मिशन व स्कॉटिश मिशन या मिशनरी संस्थानी मुलीसाठी स्वतंत्र शाळा काढल्या मुंबईत फ्री चर्च विद्यालय ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी चालविले होते.
२) ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी प्रामुख्याने मुलींच्या शिक्षणावर अधिक भर दिला होता. वास्तवीक मुंबई प्रांतात मुलींच्या शिक्षणाची कोणतीही सोय नव्हती. स्त्रियांना शिक्षणाचा हक्कच येथील समाजाने नाकारला होता. या पार्श्वभुमीवर ख्रिश्चन मिशनऱ्याचे स्त्री शिक्षणाबाबतचे कार्य प्रशंसनीय आहे.
3) ख्रिश्चन मिशनऱ्यांच्या शैक्षणिक कार्याचे एक खास वैशिष्ट म्हणजे कनिष्ट जातीतील मुलांना शैक्षणिक सोयी उपलब्ध करुन देण्याचा त्यांचा प्रयत्न होता. अमेरिकन मराठी मिशनचे कार्य उल्लेखनिय आहे.

* महाराष्ट्रात ख्रिश्चन धर्मप्रसाराचे काम करणाऱ्या ख्रिश्चन संस्था *

खालील सर्व संस्था एकोप्याने व परस्पर सहकार्याने काम करत होत्या.

१) चर्च मिशनरी सोसायटी. मुंबई बाप्टिस्ट सोसायटी (कोकणात केंद्र सुरू केले)

२) स्कॉटिश मिशनरी सोसायटी यांचे आगमन मुंबई शहरात इ.स. १८२२ मध्ये झाले

३) लंडन मिशनरी सोसायटी (सुरत, बेळगाव येथे इ.स. १८१५ मध्ये केंद्र सुरू केली

४) अमेरिकन मराठी मिशन संस्था (इ.स. १८१३ मध्ये) या संस्थेची मुहूर्तमेढ मुंबई शहरात रोवली गेली धर्मांतरांच्या प्रकरणी या संस्थेची बदनामी झाली इ.स. १८५४ नंतर या संस्थेचे कामकाज बंद पडले शाळा, बोर्डिंग, छापखाना बंद करावा लागला. पोर्तुगीज मिशनरी सोसायटी महाराष्ट्रात कार्यरत नव्हती. ती गोव्यात कार्यरत होती. महाराष्ट्रात पुणे, नगर, नाशिक, सातारा, जुन्नर, हर्णे बाणकोट, येथे ख्रिश्चन धर्मप्रसाराची केंद्र होती.

* ख्रिश्चन धर्माकडे आकर्षित करून घेण्यासाठी काय केले *

१) अशिक्षित व मागासलेल्या समाजाच्या विकासासाठी विविध शिक्षण संस्था सुरू केल्या.

२) व्याधींनी व साथीच्या रोगांनी त्रस्त लोकांसाठी मोफत दवाखाने काढले. मोफत औषध वाटणी.

३) दुष्काळ पडला तर मोफत धान्य देणे.

४) महापुराच्या प्रसंगी मदत करणे.

५) मागासलेल्या लोकांना नियमित आर्थिक सहाय्य.

६) हिंदु धर्मातील अनिष्ट चालीरीती, रूढी, परंपरा यांच्या तुलनेत ख्रिश्चन धर्म कसा आदर्श आहे हे पटवून देणे.

७) गरीब मुलांना पाठ्यपुस्तके मोफत देणे.

८) निराश्रित मुलांसाठी अनाथाश्रम काढणे.

९) ख्रिस्ती धर्माची पुस्तके मोफत वाटप.

ख्रिश्चन मिशनऱ्यांनी महाराष्ट्रात मुंबई, पुणे, नगर, सातारा, जुन्नर, शिरूर, वाळकोट वगैरे ठिकाणी आपली प्रचार केंद्र काढली होती. ख्रिश्चन मिशनऱ्यांच्या वरील कामांमुळे त्यांच्याबद्दल एक प्रकारची आत्मीयता व सहानुभूती प्रामुख्याने गरीब लोकांना वाटे.
धर्मांतराची बहुतांश कारणे बिनधार्मिक आहेत.

* रेल्वे, पोष्ट व तारयंत्रनाचे परिणाम *

१) रेल्वेमुळे बंदरे, शहरे, कारखाने एकमेकास जोडली गेली.

२) कच्चामाल पुरवणारी केंद्रे एकमेकास जोडली गेली.

३) दुष्काळाच्या काळात किंवा अन्य वेळेसही धान्याची व इतर वस्तुंची आयात दुरदुरच्या प्रांतातुन त्वरेने करणे शक्य झाले. त्यामुळे दुष्काळाची तीव्रता कमी झाली.

४) रेल्वेने लोकांना प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष रोजगार उपलब्ध करून दिले. उदा: इ.स. १९६७ पर्यंत रेल्वेतील कर्मचाऱ्यांची संख्या ३५००० एवढी होती

५) सामाजीक गतिमानता वाढली.

६) रेल्वेमुळे जातिव्यवस्था, अस्पृश्यता इत्यादींची बंधने कमी झाली. सामाजिक अभिसरन घडून आले.

७) राजकीय नेत्यांना इतर प्रांतातील नेत्यांशी, कार्यकर्त्यांशी व एकुण जनतेशी संपर्क साधने रेल्वेमुळे शक्य झाले. त्यामुळे स्वातंत्र्य चळवळीलाही गती आली.

८) रेल्वेमुळे देशांतर्गत प्रवास वाढला. मुंबई व कलकत्ता या शहरांना जोडणारा मार्ग हा विदर्भासारख्या कापुसप्रधान भागातून जात होता. त्यामुळे कापुस मुंबई सारख्या बंदरात नेणे सोपे व सोयीचे झाले. ब्रिटिश सत्तेविरुद्ध होणारे उठाव दडपुन टाकण्यासाठी रेल्वे व तारायंत्राचा उपयोग झाला.

Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon
Syllabus for B.Ed. Two years Annul Pattern (CBCS) as per NCTE regulation 2014
First Year **wef. 2019-20**

CB CS	Sr. No.	Area	Hours		Marks			Cre dits
	A - Perspectives in Education		Teaching	Learning	Int. Exam	Ext. Exam	Total	
CC	PE1	Learning , Teaching in Childhood and Growing Up	85	40	20	80	100	4
CC	PE2	Education in Contemporary India and Genders, School, Society	85	40	20	80	100	4
CC	PE3	Language across the Curriculum- Knowledge and Curriculum	85	40	20	80	100	4
CC	PE4	Health, Yoga and Physical Education	85	40	20	80	100	4
	B - Curriculum and Pedagogic Studies		0	0	0	0	0	0
DSE	CPS1	Curriculum and Pedagogic Studies School Subject-I	85	40	20	80	100	4
DSE	CPS2	Curriculum and Pedagogic Studies School Subject-II	85	40	20	80	100	4
	C - Engagement with the Field/Enhancing Professional Capacities		0	0	0	0	0	0
AEC	EPC 1	Various tools, techniques and skills of teaching	40	20	0	50	50	2
AEC	EPC 2	Life Skills Education or Disaster Management	40	20	0	50	50	2
AEC	EPC 3	Reading and Reflecting on Texts or Parenting Education	40	20	50	0	50	2
AEC	EPC 4	Environmental Studies or School Management	40	20	50	0	50	2
SEC	EPC 5	Microteaching & observation of isolated skills and simulated lessons Total 6 lessons for each CPS (Teach+ Re teach= 1 lesson)	110	200	80	0	80	4
	D - Field Based Activities		0	0	0	0	0	0
SEC	PE1	Case study of any one student from Std. V to XII or Psychological Experiment (any Five)	40	20	20	0	20	2
SEC	PE2	Prepare and submit term paper on any Education Commission in India	40	20	20	0	20	2

SEC	PE3	Prepare the script on folk dialects in your region or Prepare the term paper on various dimensions of the curriculum and their relationship with the aims of education based on Indian Educationalist.	40	20	20	0	20	2
SEC	PE4	Prepare the report on - Organisation of games and sports tournaments or . Learning and performing of basic yogic activities, asanas and pranayam, Kriyas and Meditation	40	20	20	0	20	2
SEC	CPS1	Prepare Year plan, unit plan , unit test and blue print on any unit on CPS I from Std. I to VII	40	20	20	0	20	2
SEC	CPS 2	Prepare Year plan, unit plan , unit test and blue print on any unit on CPS II from Std. I to VII	40	20	20	0	20	2
		Total	1020	640	420	580	1000	48

Kavyitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon

B.Ed. (CBCS Annual Pattern 2019) Second Year -2020-21 wef.2020

CB CS	**Sr. No.**	**Area**			**Mar ks**			Cre dits
	A - Perspectives in Education		Teaching Hours	learning hours	Int. Exam	Ext. Exam	Total	
CC	PE5	Guidance , Counseling and Inclusive Education	85	40	20	80	100	4
CC	PE6	Assesement and Evaluation in School Education	85	40	20	80	100	4
	B - Curriculum and Pedagogic Studies		0	0	0	0	0	0
DSE	CPS3	Curriculum and Pedagogic Studies School Subject-I	85	40	20	80	100	4
DSE	CPS4	Curriculum and Pedagogic Studies School Subject-II	85	40	20	80	100	4
	C - Engagement with the Field/Enhancing Professional Capacities		0	0	0	0	0	0
AEC	EPC 6	Applied paper on Internship	40	40	0	50	50	2
AEC	EPC 7	Drama and Art in Education or Critical Understanding of ICT	40	40	50	0	50	2
SEC	EPC 8	Practice Teaching & observation for School lessons(8) of CPS 1, CPS 2 and 8 lessons for CPS 3 and CPS 4	150	300	100	0	100	4
SEC	EPC 9	Internship Programme for 15 weeks in secondary school	540	135	220	0	220	8
	D - Field Based Activities		0	0	0	0	0	0
	PE5	Visit a nearby special, inclusive and regular school. Make observations in terms of time table, teaching learning activities, infrastructure, child to child interaction and Parental support or Prepare a case study report on a disabled learner.	40	40	20	0	20	2

	PE6	Prepare a term paper on various components of Guidance and Counseling or Prepare the report on visit of five parents of students studying in school.	40	40	20	0	20	2
	CPS3	Prepare Teaching Aid on any unit of CPS 3	40	40	20	0	20	2
	CPS 4	Prepare Annual Teaching Plan, Unit plan and Unit test with blue print on any unit of CPS 4	40	40	20	0	20	2
SEC	UPE	Annual one Lesson of each CPS for Std. V to X University Exam.	45	45	0	100	100	2
ok		**Total**	1315	880	530	470	1000	42

Year	**Teaching Hours**	**learning hours**	**Int. Marks**	**Ext. Marks**	**Total**	**Credits**
I	1020	640	420	580	1000	48
II	1315	880	530	470	1000	42
Total	2335	1520	950	1050	2000	90